

Ranskan kiinan kielen opettajien pätevyysvaatimukset

Taustaa

Ranskassa kiinan kielen opetuksella on pitkät perinteet. Jo vuonna 1800-luvun alkupuolella kieltä opetettiin College de Francessa ja vuodesta 1843 Ecole orientalesissa. Vuonna 1958 kiinan kieltä alettiin opettaa ensimmäistä kertaa lukiossa. Tänä päivänä kiinaa voi lukea pääaineena yhteensä 28 eri yliopistossa.

Kiinan kielen opetus lähti vahvaan nousuun Ranskassa 1990-luvulla. Vuoteen 2007 mennessä kiinasta oli tullut viidenneksi suosituin vieras kieli englannin, espanjan, saksan ja italian jälkeen. Kiinaa opetetaan sekä A1 että B1 ja B2-kielenä. Jotkut A1-kiinan lukijat voivat valita kielipainotteisen linjan, jossa kiinan kielen vuosiviikkotunteja on enemmän. Osa oppilaista opiskelee myös kansainvälisellä linjalla, jossa osa oppiaineopetuksesta tarjotaan kiinan kielellä. Kiinaa opetetaan yhteensä noin 600 yläkoulussa ja lukiossa ja 25 alakoulussa. Yhteensä noin 33 500 oppilasta lukee kiinan kieltä osana opinto-ohjelmaa (ei kerhotunteina). Kiinan kielen opettajia on yli 500. Heistä 35 % on muodollisesti päteviä virassa toimivia kiinan kielen opettajia. Opettajan viran voivat saada vain Euroopan maiden kansalaiset. Loput kiinan kielen opettajista ovat määräaikaista tuntiopettajia. Lisäksi kiinan kielen opetuksessa toimii 60 Kiinasta (Kiinan kansantasavalta 45 ja Taiwan 15) tulevaa apuopettajaa. Kiinasta tulevilla opettajilla ei ole koskaan yksin vastuuta opetuksesta eli he eivät voi toimia varsinaisina opettajina vaan ainoastaan koulunkäyntiavustajan tehtävissä.

Opettajakelpoisuus

Kiinan kielen opettajaksi voivat pätevoityä eri tieteenalojen maisteritutkinnon omaavat henkilöt, joilla on riittävän hyvä kiinan kielen ja ranskan kielen taito. Varsinaista opettajankoulutusohjelmaa kiinan kielen opetukseen ei ole luotu eikä opettajilta vaadita esimerkiksi 60 opintopisteen laajuisia opettajan pedagogisia opintoja. Valmiudet opettaa kiinan kieltä testataan kielikokeilla (kiina-ranska). Ranskan kielen taitoa sekä ranskalaisen koulujärjestelmän ja yhteiskunnan tuntemusta opettajan ammatissa pidetään myös erittäin tärkeänä. Ranskan taitoa pidetään tärkeänä muun muassa, koska osa kiinan opetuksesta (esim. kulttuurisisältöjä ja kirjoitusmerkkien alkuperä) tarjotaan ranskan kielellä.

Kiinan kielen opettajina toimivat henkilöt osallistuvat joka vuosi kahden päivän mittaiseen täydennyskoulutukseen, jossa pyritään vahvistamaan opettajien pedagogisia ja didaktisia taitoja.

Koulutusta järjestetään yhteensä kahdeksassa eri paikassa eri puolilla Ranskaa. Kouluttajina voivat toimia sekä kiinan kielen opetuksessa pitkään toimineet opettajat (kiinan kielen didaktiikka) että muiden kielten opettajat ja asiantuntijat. Kiinan kieli voidaan nähdä hyvin paljon samanlaisena kielenä kuin muut vieraat kielet, joten voidaan katsoa, että yleisestä kielididaktiikasta on hyötyä sen opettamiseen.

Joel Bellassen toivotti Suomessa toimivat kiinan kielen opettajat tervetulleiksi osallistumaan heidän järjestämiinsä täydennyskoulutustilaisuuksiin esimerkiksi Pariisissa, jotka pidetään yleensä loppuvuodesta marraskuussa.

Ranskan kiinan kielen opettajayhdistys on myös järjestänyt kaksi kansainvälistä seminaaria kiinan kielen opettajille. Bellassen on myös kiinnostunut tiivistämään eurooppalaista kiinan kielen opettajien välistä yhteistyötä sekä mahdollisuuksia yhteiseurooppalaisiin täydennyskoulutushankkeisiin. Tämänäyttöinen yhteistyö avaa hyviä mahdollisuuksia myös Suomen kiinan kielen opettamisen kehittämiseen.

Opettajien kelpoisuuden varmistamiseksi Ranskassa toimii koulutarkastajasysteemi, joka pyrkii varmistamaan myös kiinan kielen opetuksen laadun. Opetusministeriötasolla toimii ylitarkastajan tehtävissä Joel Bellassen. Hänen lisäksi on olemassa aluetason tarkastajia, jotka käyvät seuraamassa kiinan kielen opettajien pitämiä oppitunteja, antavat yleisiä ohjeita opettajille opettamisesta sekä kertovat uusista valtakunnallisista säädöksistä ja vaatimuksista.

Kiinan Hanban tarjoaa myös opettajien täydennyskoulutusmahdollisuuksia, mutta ne keskittyvät Bellassenin mielestä hyvin pitkälle Kiinassa laadittujen oppimateriaalien markkinoimiseen. Yhteistyötä Kiinan ja Ranskan välillä pidetään kuitenkin tärkeänä; esimerkiksi Hanbanin välityksellä Ranskaan saapuvat vapaaehtoiset apuopettajat ovat olleet hyvä lisä Ranskan kiinan opetuksessa.

Ajatuksia kiinan kielen opettajakoulutuksen kehittämistä Suomessa

On tärkeää, että kiinan kieli saa samanlaisen aseman kuin muut suomalaisissa kouluissa opettavat kielet. Tämän takia kiinan kielen opettajakoulutusta on syytä lähteä kehittämään, jotta voidaan parantaa opetuksen laatua sekä varmistaa sitä, että opetus noudattaa kielen opetussuunnitelmaa. Opettajien kelpoisuusvaatimusten tulisi olla samansuuntaiset kuin muissa kielissä (60 op pedagogiset opinnot, riittävä aineenhallinta sekä opetusharjoittelu). Kiinan kieleen tarvitaan myös omaa erityistä didaktista osaamista, koska kaikilta osin yleinen kielididaktiikka ei vastaa kiinan kielen opetuksessa ilmeneviin tarpeisiin. Palmenian järjestämä kiinan ja japanin kielen didaktiikan

koulutuskokonaisuus (10 op) on hyvä lähtölaukaus kiinan kielen didaktiikan kehittämiseksi Suomessa.

On tärkeää, että myös Suomessa asuvilla kiinalaisilla on mahdollisuus pätevoityä kiinan kielen opettajiksi Suomessa. On pohdittava millä edellytyksin opettajakelpoisuuden kiinan kielen opettamiseen voisi saada. Esimerkiksi riittävä suomen kielen taito (ei täydellinen) ja opettajan pedagogiset opinnot (60 op) sekä 10 opintopisteen kiinan kielen didaktiikkakoulutus voisivat olla edellytyksinä. Kiinan kielen yliopistotasoisista aineopintojen vaatimuksesta voitaisiin natiiviopettajien kohdalla joustaa. Natiiviopettajat tuovat ehdottomasti hyvän lisän suomalaiseen kiinan kielenopetukseen eikä heiltä tule sulkea pois mahdollisuutta pätevoityä opettajiksi liian joustamattomilla kelpoisuusvaatimuksilla.